

естетичним вихованням є підставою для визначення критеріїв становлення ціннісного ставлення дитини до власної тілесності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посібник / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – Суми: Універсальна книга, 2004. – 428 с.
2. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студ. вищих навч. закл. фіз. виховання і спорту / Т. Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2008. – Т. 2. – 366 с.
3. Лобанова Є. А. Дошкільна педагогіка: навч.-метод. посібник / Є. А. Лобанова. – Балашов: Миколаїв, 2005. – 76 с.
4. Фіцула, М. М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 544 с.
5. Професійна освіта: словник: навч. посібник / уклад. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с.
6. Русова С. Ф. Теорія і практика дошкільного виховання / С. Ф. Русова. – Львів; Краків; Париж: Просвіта, 1993. – 127 с.
7. Терещенко Ю. Філософія освіти та науки морально-етичного виховання / Ю. Терещенко // Шлях освіти. – 2002. – № 3. – С.11–15.

REFERENCES

1. Vil'chkovs'kyu E. S. Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya ditey doshkil'noho viku [Theory and method of physical education of preschool age children]: navch. posib. / E. S. Vil'chkovs'kyu, O. I. Kurok. – Sumy: Universal'na knyha, 2004. – 428 p.
2. Krutsevych T. Yu. Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya [Theory and method of physical education]: [pidruch. dlya stud. vyshch. navch. zakl. fiz. vykhovannya i sportu] / za red. T. Yu. Krutsevych. – K.: Olimpiys'ka literatura, 2008. – T. 2. – 366 p.
3. Lobanova Ye. A. Doshkil'na pedahohika [Preschool pedagogy]: navchal'no-metodychnyy posibnyk. Balashov: Mykolayiv, 2005. – 76 p.
4. Moysyuk N. Pedahohika [Pedagogy]: Navchal'nyy posibnyk/ Nelya Moysyuk. – 4-e vyd., dop.. – K., 2003. – 615 p.
5. Profesiyna osvita [Professional education]: slovnyk: navch. posib. / uklad. S. U. Honcharenko [ta in.]; za red. N. H. Nychkalo. – Kyiv: Vyshcha shkola, 2000. – 380 p.
6. Rusova S. F. Teoriya i praktyka doshkil'noho vykhovannya [Theory and practice of preschool education] / S. F. Rusova. – L.; Krakiv; Paryzh: Prosvita, 1993. – 127 p.
7. Tereshchenko Yu. Filosofiya osvity ta nauky moral'no-etychnoho vykhovannya [Philosophy of education and science of moral and aesthetic education] // Shlyakh osvity. – 2002. – № 3. – pp. 11–15.

Стаття надійшла в редакцію 10.02.2018 р.

УДК 373.3.015.311:177.61(477):82-1А.Українка

DOI 10:25128/2415-3605.18.1.5

НАДІЯ НОВОСЕЛЬСЬКА

ORCID iD 0000-0002-5161-1034

nadija.novoselska@gmail.com

асистент

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Університетська 1, м. Львів

ВИХОВАННЯ ЛЮБОВІ ДО КРАСИ РІДНОГО КРАЮ В ПОЕЗІЇ ЛЕСІ УКРАЇНКИ (НА МАТЕРІАЛАХ ЧИТАНОК ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ)

Встановлено, що найважливішими завданнями естетичного виховання учнів початкової школи є формування художніх смаків, естетичних цінностей, любові до краси рідного краю, розвиток уміння помічати прекрасне в навколишній природі, відчуття єдності з рідними українськими просторами, виховання особистості на краєвих зразках художніх літературних творів. Зазначено, що визначна роль у формуванні національної дитячої літератури належить видатній українській поетесі Лесі Українці, доля якої тісно поєднана з долею українського народу. В її творчості відображаються не тільки соціальні зміни в суспільстві кінця XIX — початку XX ст., а й складні процеси трансформації української

національної свідомості в цей період. Висвітлено зміст поезій Лесі Українки у читанках для учнів 2-4 класів загальноосвітньої школи, що розкривають проблему виховання любові до краси рідного краю. Охарактеризовано вірші, в яких змальовано розкішні простори української природи в кожному пору року, неповторні краєвиди вечірнього, нічного та ранкового моря. Досліджено процес відображення настрою, емоцій, душевних переживань поетеси в зображенні картин рідної землі. Обґрунтовано, що, зростаючи серед чарівної волинської природи, народних традицій та звичаїв, Леся Українка зуміла втілити свої думки та ідеї у високохудожні мистецькі форми, які чарують багатством поетичних образів і музикою поетичного слова.

Ключові слова: Леся Українка, природа, поезія, любов до рідного краю, читанка, молодший школяр.

НАДЕЖДА НОВОСЕЛЬСКАЯ

ассистент

Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Университетская 1, г. Львов

ВОСПИТАНИЕ ЛЮБВИ К КРАСОТЕ РОДНОГО КРАЯ В ПОЭЗИИ ЛЕСИ УКРАИНКИ (НА МАТЕРИАЛАХ УЧЕБНИКОВ ПО ЧТЕНИЮ ДЛЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ)

Установлено, что важнейшими задачами эстетического воспитания учащихся начальной школы является формирование художественных вкусов, эстетических ценностей, любви к красоте родного края, развитие умения замечать прекрасное в окружающей природе, ощущения единства с родными украинскими просторами, воспитание личности на лучших образцах художественных литературных произведений. Отмечено, что выдающаяся роль в формировании национальной детской литературы принадлежит выдающейся украинской поэтессе Лесе Украинке, судьба которой тесно связана с судьбой украинского народа. В ее творчестве отражены не только социальные изменения в обществе конца XIX - начала XX веков, но и сложные процессы трансформации украинского национального сознания в этот период. Освещено содержание поэзии Леси Украинки в учебниках по чтению для учеников 2-4 классов, которые раскрывают проблему воспитания любви к красоте родного края. Охарактеризованы стихотворения, в которых изображены роскошные пространства украинской природы в каждое время года, неповторимые пейзажи вечернего, ночного и утреннего моря. Исследован процесс отображения настроения, эмоций, душевных переживаний поэтессы в изображении картин родной земли. Обосновано, что, вырастая среди волшебной волинской природы, народных традиций и обычаев, Леся Украинка сумела воплотить свои мысли и идеи в высокохудожественные формы, которые очаровывают богатством поэтических образов и музыкой поэтического слова.

Ключевые слова: Леся Украинка, природа, поэзия, любовь к родному краю, учебник по чтению, младший ученик.

NADIA NOVOSELSKA

assistant

Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska Str. 1, Lviv,

CULTIVATING LOVE FOR BEAUTY OF NATIVE LAND IN LESIA UKRAINKA'S POETRY (BASED ON THE MATERIALS FOR ELEMENTARY SCHOOL READERS)

The purpose of the article is to analyze Lesia Ukrainka's poems published in the readers for primary schoolchildren in terms of promoting their love for beauty of native Ukrainian land. Research methods are analysis, synthesis, and system approach. Under the current conditions of the national education system revival, the problem of love for beauty of native land is vitally important as it is a significant factor in the formation of the national consciousness of younger schoolchildren. A successful solution to this problem can be ensured if the best artistic examples of Ukrainian poets and writers are included in the educative process. At the lessons of literary reading, using literary works of Lesya Ukrainka, an outstanding Ukrainian poetess and writer, will promote younger pupils' ability to admire the beauty of Ukrainian nature, worry about preservation of its purity and originality, be able to represent their experiences and emotions visually. In the article, the content of Lesya Ukrainka's poetry that is included in the readers was considered for the case of pupils of the second-fourth

grades; they reveal the problem of upbringing the love for the beauty of the native land. The poems, which depict the stunning areas of Ukrainian nature in every season, unique sceneries of the evening, night and morning sea, were featured. The process of reflection of poetess' mood, emotions, and experiences was researched in the image of the native land. It was proved that growing up in the magic of Volyn nature, traditions and customs, Lesya Ukrainka managed to reflect her thoughts and ideas in highly artistic forms that enchant by the wealth of poetic images and lyrics of poetic word. The poetess' works are peculiar for strong opinions and feelings; they evoke a wave of thought and emotion. The writer believes that the task of true art lies in a true reflection of reality and, what is more, it depicts life in all its diversity and grandeur. The study does not cover theoretical and practical searches for the problem solution. Studying a love for beauty of one's native land in the books for home reading require further attention.

Keywords: *Lesya Ukrainka, nature, poetry, love for one's native land, reader, junior student.*

У Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді вказано, що «у молодшому шкільному віці важливо виховувати в дитини любов до рідного дому, краю, своєї країни, її природи, рідного слова, традицій» [4]. Реалізація цих завдань стає можливою за умови впровадження в навчально-виховний процес початкової школи кращих художніх зразків українських письменників.

Використання на уроках літературного читання творів видатної української поетеси Лесі Українки сприятиме формуванню в молодших школярів вміння захоплюватись красою української природи, турбуватися про збереження її чистоти та неповторності, образно передавати свої враження, почуття та емоції.

Чимало науковців вивчали феномен Лесі Українки. В. Черненко досліджує творчу спадщину поетеси як відображення її позицій щодо розвитку національної школи і виховання, О. Кузьма аналізує драматургію Лесі Українки крізь призму ідей філософії екзистенціалізму, Т. Крупеньова займається вивченням ролі власних назв у драматичних творах письменниці, а дослідження І. Веретейченко полягає у висвітленні мистецької концепції Лесі Українки в контексті європейського модернізму, визначенні специфіки її складових як органічного вияву національних ідейно-естетичних потреб.

Однак досі недослідженою залишається проблема виховання в молодших школярів почуття любові до краси рідного краю на уроках літературного читання крізь призму творчості Лесі Українки.

Мета статті – проаналізувати вірші Лесі Українки, вміщені в читанках для учнів початкової школи з погляду виховання в молодших школярів почуття любові до краси рідного українського краю.

Продовжуючи і розвиваючи традиції Т. Шевченка й І. Франка, Леся Українка зробила значний внесок в українську дитячу літературу, створивши твори високого ідейного звучання та неперевершеної художньої майстерності. Постійний пошук свіжих, а разом з тим і реальних пейзажних малюнків поетеси свідчить про витонченість естетичного сприймання нею дійсності.

Надзвичайно ліричними та зворушливими видаються кожне слово та рядок вірша «Красо України, Подолля!» [5, с. 96]. З ніжністю та захопленням описує авторка веселу балочку, «хороші, красні села», садки, в яких потопають «срібним маревом повиті» хатки. Органічно вплітає поетеса в художню канву твору образ тополь, які про щось «розмовляють з вітром в полі», а ще багато маленьких зелененьких стежечок, які збігаються до річечки, що швидко, розмиваючи берег, пливе попід кручі. Захоплення та замилювання красою рідного краю яскраво підтверджується вживанням в поезії іменників у зменшено-пестливій формі: «ярочки», «стежечки», «стрічечка», «річечка». Природа в творах поетеси – не декорація, а повноцінний художній образ.

Високу мистецьку цінність в творчості Лесі Українки становить уміле використання фольклорних мотивів та образів. У поезії «То була тиха ніч чарівниця» [8, с. 112] авторка порівнює ніч з красивою чарівницею, яка простелилась над селом своїм широким, спокійним покривалом. Саме в цей час край неба прокинулась зірниця і виглядало це так, ніби над тихим, глибоким озером білий лебідь сплескував білим крилом. У вірші «Спить озеро» [7, с. 135] ніжно і мрійливо змальовує поетеса свої фантастично-казкові сни, які навіяла їй природа. Перед читачем відкриваються незвичайні та неймовірно прекрасні картини: на сріблі сяють ясні самоцвіти, стеляться незнані трави та білі блискучі квіти, з неба спадають та складаються в намети тихі зорі, а

з кришталю усюди грає й виблискує ясне намисто. Чарівності додають спокійні, тихі золото-блакитні мрії та «рожеві гадки», які гаптують по білих снах легенькі мережки.

Природа в поезії Лесі Українки показана в усій своїй величі в кожному пору року. Краса ранньої весни асоціюється в поетеси з вінком щастя: «талого снігу платочки сивенькії, дощик дрібненький, холодний вітрець, проліски в рідкій травиці тоненькії, се була провесна – щастя вінець» [8, с. 278]. У творі «Уже весняне сонце припікає» [7, с. 196] авторка розкриває красу пізньої весни, коли сонечко не лише гріє, а вже припікає, сон-трава уже перецвіла, з вирію попрілітали пташки, а на чистім плесі вже плавають, ніби жовті пушинки, дикі каченятка. Перейнявши народний поетичний образ, цікаво змальовує поетеса пташку зозульку, наділяючи її людськими якостями: «от-от зозулька маслечко сколотить, в червоні черевички убереться і людям одмірятиме літа» [7, с. 196].

Мінливу погоду пізньої осені змальовує Леся у вірші «Восени» [6, с. 53], коли дні стають щораз коротшими і природа поступово змінюється, готуючись до зими. Авторка вміло використовує метафори та порівняння: спершу сонечко ніби грається з осінню – воно то виглядає, то знову ховається за хмаринку, проте згодом, коли з гір «повіяло холодом, вогкістю», а на небо насунули сиві хмари, сонечко ховається за гори. Осінь сумує, бо не може подарувати сонечку весняних надій, наближення зими неминуче. Ніжний, замріяний спокій осені передає Леся Українка в поезії «У степу» [1, с. 15]. У блакитному небі немає жодної хмаринки, не віє вітер, тихо навкруги, на полі «ніде ні билинки», лиш «тиха травиця леліє» – такими ніжними епітетами наділяє авторка спокійний, ніби завмерлий, осінній пейзаж. Величне, горде, з ясним усміхом завмирання природи завжди приваблювало поетесу.

В описах природи Леся Українка відображає емоційний стан своєї душі. В одному з віршів, змальовуючи красу ранньої осені, вона висловлює припущення і про *свою* прийдешню осінь – «небо глибокее, сонце ласкавее, пурпур і злото на листі в гаю, пізніх троянд процвітанья яскравее осінь віщує – чи то ж і мою?» [8, с. 278]. Роздумуючи над швидкоплинністю життя, порівнюючи свіжість пишних весняних квітів з найкращими людськими роками, з молодістю, в поезії «Пісня» [3, с. 161] Леся Українка проводить паралель між весняними квітами та молодими літами. Поетеса просить весняні квіти не відцвітати хоч до літа, а до молодих років звертається з проханням не втікати, а почекаати доброї долі. Проте одразу з сумом визнає, що, незважаючи на наші бажання, природа має свої закони, адже двічі в рік не цвітуть весняні квіти, а найкращі молоді роки двічі не бувають.

Сум і біль щодо невиправданих та нездійснених надій молодості висловлює Леся в творі «Барвіночку мій хрещатий» [3, с. 161]. Ніжно звертаючись до квітів: «барвіночку мій хрещатий, зелений, дрібний, я ж тебе вихохала хороший, рясний», вона розповідає, як весною садила, поливала та доглядала барвінок – квітку, що символізує дівочу долю, адже з барвінку плетуть віночки нареченим на весілля. Поетеса з болем констатує, що такий виплеканий нею барвінок не став їй в нагоді і старання її були даремні; вона так і не знайшла своєї долі.

Поезії Лесі Українки притаманні часті зміни емоцій. Особливо яскраво це простежується у вірші «Давня весна» [8, с. 269], де настрої дівчинки поперемінно змінюються від святково-піднесеного до песимістично-гнітючого і знову до вдячно-зворушливого. Спершу з надзвичайним захопленням поетеса описує швидкий прихід весни, наділяючи її багатими епітетами. Весна у Лесі весела, щедра, мила, розсипала квітки та грала промінням, летіла так швидко, ніби було у неї сто крил. Слідом за нею летіли співучі пташки і, як результат: «все ожило, усе загомоніло – зелений шум, веселая луна, співало все, сміялося, бриніло» [8, с. 269] – так піднесено, емоційно змальовує авторка приліт своєї улюбленої пори року – весни. І лише одна фраза, як протиставлення всезагальної радості – «а я лежала хвора й самотна», в якій все: і глибокі душевні переживання, і смуток, і біль, і відчуття самотності. Поетеса висловлює занепокоєння, що весна для всіх настала і всім дарунки принесла, тільки не для неї, і припускає, що її забула радісна весна. Однак коли у віконечко до Лесі заглянули яблуневі гілки, замиготіло зелене листячко і біленькі квіточки, прилинув свіжий вітер, який заспівав пісню про весняну волю, а «з ним прилинули пісні пташині» і «любий гай» надіслав свої вітання – дівчина оживає і похмурий настрої знову змінюється на яскраво-оптимістичний. Вона з захопленням висловлює свою подяку: «моя душа ніколи не забуде того дарунку, що весна дала; весни такої не було й не буде, як та була, що за вікном цвіла» [8, с. 269].

Намагаючись збагнути думки та емоції природи, в поезії «Сосна» [8, с. 277] Леся Українка описує, як часто вона ходила весною в зелену діброву і слухала розмову дерев. Найбільше цікавив та хвилював її гомін однієї зеленої, проте «вічно смутної сосни», оскільки в ньому відчувались тривога і неспокій. Стараючись зрозуміти мову дерева, ще не раз приходила поетеса в діброву і слухала, як сумно рясним верховіттям шепотіла сосна свою «невеселую думу» навіть тоді, коли «діброва мовчала, наче завмерла, сумна». Очевидно, емоційно близькими видаються Лесі і думи, і гомін сосни, і не байдужою доля, якщо поетеса так переймається її настроєм та почуттями.

Хвилю емоцій та переживань викликає вірш Лесі Українки «Конвалія» [8, с. 276]. Під високим дубом в гаю росла конвалія, яка любила життя і все, що її оточувало. Могутній дуб своїм широким віттям захищав квітку від негоди. Одного разу конвалію зірвали і віддали панночці, котра понесла квітку з собою на бал. Потанцювавши з нею у веселому вальсі, байдужою рукою викинула панночка уже зів'ялу квіточку додолу. Як засіб вираження контрасту відчуттів поетеса використовує емоційно-змістове протиставлення: «ой на балі веселая музиченька грає – конвалії та музика бідне серце крає», «то ж панночка в веселому вальсі закрутилась – а в конвалії головка пов'яла, схилилась». Щире співчуття викликають слова конвалії, які вона промовляє, подумки прощаючись з своїми найближчими друзями: «Прощай, гаю милий! І ти, дубе мій високий, друже мій єдиний! Та й замовкла» [8, с. 277]. Персоніфікація образу конвалії, що відчуває радість життя, сум розлуки, біль втрати, зворушує маленькі дитячі сердечка. Описуючи долю однієї квітки, поетеса заставляє дітей задуматися: чи варто зривати квітку заради кількохгодинної втіхи, чи бувають у нашому житті моменти, коли ми щось робимо, не думаючи про наслідки, адже повернути все назад уже не зможемо.

Образ природи у творчості поетеси нероздільний з образом матері. У вірші «Вечірня година» [7, с. 283], присвяченій «коханій мамі», Леся з ніжністю та любов'ю змальовує красу весняного вечора. Коли сонечко уже сховалось, на небі засвітилися зорі, у віконце заглянув місяць і все заснуло, поетеса виходить у садочок погуляти, заспівати та послухати «при місяченьку» спів соловейка в гаю. Нічка асоціюється в авторки з мамою, а хатинки – з дітьми: «ніч обгорнула біленькі хати, немов маленьких діточок мати»; вітер у її уяві – тато: «вітрець весняний тихенько дише, немов діток тих до сну колише». Милуючись теплим весняним вечором, поетеса забуває про біль і хворобу та висловлює щире захоплення красою рідної природи: «Ой, чи так красно в якій країні, як тут, на нашій рідній Волині!» [7, с. 284]. Ніжність, замилювання матір'ю і дитиною передає Леся Українка у вірші «У маленькій хатинці, у тихім куточку» [3, с. 163]. Щільненько обнявши матусину руку дрібненькими рученятами, спить маленький хлопчик і сняться йому «красні мрії», «невизначні, але чарівні». Біля нього, схилившись над колискою, заснула мати, співаючи синовкові колискову пісню. У відчинене віконце линуть урочисті пісні соловейка і тонкі пахощі квітів з садочку, які чуються хлопчику навіть крізь сон.

Надзвичайна любов до маленьких дітей звучить у багатьох творах Лесі Українки. Чуттєво та ніжно змальовує вона діточок у поезії «Вишеньки» [2, с. 267]: «дівчаточко й хлоп'яточко» скачуть під деревцем, простягаючи рученята та намагаючись дістати блискучі черешеньки, які приваблюють їхній погляд. Не змігши дістати ягідки, дітки з сумом запитують у спілих вишеньок, чому вони так високо вирости. На це вишеньки мудро відповідають, що якби зросли низесенько, то не встигли б допіти, адже діти зірвали б їх ще зеленими. У вірші «На зеленому горбочку» [5, с. 140] поетеса порівнює маленьку хатинку з малесенькою дитинкою, яка притулилася у вишневому садочку і тихенько виглядає свою маму. Леся не залишає свою героїню самотньою і вводить в сюжет сонечко, яке вийшло, «засвітило і хатинку звеселило». Вміле використання метафор та порівнянь підсилює емоційний вияв любові до матері і дитини: хатинка як дитинка, сонечко як мама.

Побудований у формі діалогу мами з сином, вірш «Мамо, іде вже зима» [2, с. 109] розкриває не тільки любов поетеси до природи, а й почуття турботи про друзів наших менших. Маленький допитливий хлопчик, побачивши пташок, які скачуть на снігу біля його хати, роздумує над їхньою долею. Він запитує маму, чому ці маленькі пташки не відлетіли у вирій, а залишилися зимувати в цих краях, адже для них немає поживи, бо травичку вкрило снігом. Мама терпляче пояснює синові, що багато птахів не покидають своєї рідної землі, тому що дуже її люблять і морозу не бояться. Проте кожна пташка мусить дбати, щоб дістати краплинку водиці, а з-під снігу знайти собі зернятко, хоч не завжди їй це вдається. Пташки співають

«веселенько», навіть коли голодні, тому що спів для них єдина потіха; співаючи, вони розважають своє пташине серденько і чекають, що «знову прилине весна».

Сподівання на швидкий прихід весни не тільки для пташок, а й для дітей яскраво змальовує поетеса у вірші «Літо краснее минуло...» [1, с. 157]. Все поле завіяв сніг, а мороз поморозив всі квіти. В своїх хатинах нудяться діти, дивуючись, чому так довго триває люта зима, адже вони не можуть погуляти надворі, а крізь замерзлі шибки нічого не видно. Авторка втішає маленьких діточок, просить трішки почекати, адже не завжди пануватиме зима. Леся висловлює надію, що уже скоро прийде «мила годинонька», знову зазеленіє поле і прекрасна весна вкриє його квіточками.

У багатьох віршах Леся Українка змальовує красу ранкового, полудневого та вечірнього моря. Море приваблювало поетесу своєю мінливістю, величчю, красою. У вірші «Плине білий човник» [6, с. 281] вона відкриває прекрасні краєвиди нічного моря. Ледь-ледь повіває вітерець, морем плине білий човник, якого колише та гойдає хвилечка. Вгорі гуляють білі хмаринки, ніби лебедині крила, закриваючи зорі і сягаючи місяця. «Місяченько» розсипає рожеве й срібне світло, яке сяє і палає дрібненькими вогниками. Все це створює враження спокою і зачарованості в природі. Красу літнього моря в полудневий гарячий час описує поетеса у вірші «Тиша морська» [3, с. 106]. Навкруги все ясне: і небо, і хмарки, і сонце, і «ледве-ледве колихає море хвилі»; кругом тиша, навіть білі вітрила не колишуться від вітру на човнах. Вдалині хтось пливе малим човенцем, за яким «в'ється стежечка злотиста», і «здається, що з весельця шире золото спадає», а на берег з тихим плескотом лине «хвилечка перлиста». Порівнюючи осяяні сонечком морські хвилі та водичку з дорогоцінним камінням та металами, авторка показує, що найвищою коштовністю в її житті є краса рідного краю.

Захоплювалась Леся Українка також мрійливістю вечірніх морських пейзажів. Коли «вже сонечко в море сіда...» [7, с. 313], прозора, глибока вода темніє і зеленіє, немов оксамит. На зелених хвилях тремтять червоні блискучі іскри відбитих промінчиків сонця, які миготять ясним вогнем, ніби блискавка з темної хмари. Пропливаючий вдалині корабель залишає широку й довгу, ледве примітну для людини дорогу, що біліє, як мрамур. А останні промені веселого ясного сонечка, то блиснувши, то згаснувши, зафарбовуючи в рожевий колір морську піну, ховаються за обрій, прощаючись з морем.

Леся Українка вважала, що людина має прагнути до гармонійної єдності з природою, щоби бути вільною, красивою, самодостатньою, як і сама природа. «Хотіла б я піснею стати» [8, с. 278] – таке бажання висловлює поетеса, щоб мати можливість вільно літати світом, полинути дзвінким співом аж під ясні зорі, «упасти на хвилі прозорі, буяти над морем хибким», тоді мрії і щастя лунатимуть голосніше, ніж гучне море і світлитимуть яскравіше, ніж ясні зорі.

Літературний таланти Лесі Українки відкрився завдяки її природній допитливості та спостережливості, сильному потягу до знань, урочистому схилянню перед величчю та красою рідного краю. Твори поетеси, вміщені в читанки для учнів початкових класів, несуть сильну думку і багатство почуттів, пробуджують в учнів хвилю роздумів та емоцій. Проведене дослідження не вичерпує теоретичних і практичних пошуків вирішення проблеми. Подальшої уваги потребує вивчення виховання любові до краси рідного краю в підручниках для позакласного читання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верес О. І. Ластівка: читанка для 2 кл. чотириріч. поч. школи / О. І. Верес, Г. М. Кирпа, Д. С. Чередниченко. – К.: Освіта, 1992. – 240 с.
2. Коструба С. С. Чарівний струмок: читанка для 3 кл. чотириріч. поч. школи / С. С. Коструба, Н. С. Івасько, О. Д. Жовнір. – К.: Форум, 2000. – 304 с.
3. Коструба С. С. Чиста криниця: читанка для 4 кл. чотириріч. поч. школи / С. С. Коструба, Н. С. Івасько, О. Д. Жовнір. – К.: Форум, 2002. – 351 с.
4. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді. Наказ МОН України від 16.06.2015 Р. № 641. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4068>
5. Савченко О. Я. Літературне читання: підручник для 2 класу / О. Я. Савченко. – К.: Освіта, 2012. – 160 с.
6. Скрипченко Н. Ф. Читанка: підручник для 2 кл. чотириріч. поч. школи / Н. Ф. Скрипченко, О. Я. Савченко. – 5-те вид. – К.: Освіта, 1993. – 366 с.

7. Скрипченко Н. Ф. Читанка: підручник для 3 кл. чотириріч. поч. школи / Н. Ф. Скрипченко, О. Я. Савченко. – 5-те вид. – К.: Освіта, 1992. – 368 с.
8. Скрипченко Н. Ф. Читанка: підручник для 4 кл. чотириріч. поч. школи / Н. Ф. Скрипченко, О. Я. Савченко, Н. Й. Волошина. – К.: Освіта, 1993. – 336 с.

REFERENCES

1. Veres O. I., Kyrya G. M., Cherednychenko D. S. Lastivka: chytanka dlya 2 kl. chotyryrich. poch. Shk. [A swallow: a reader for the 2nd grade of four year school], Kyiv, Osvita Publ., 1992. 240 p.
2. Kostruba S. S., Ivato N. S., Zhovnir O. D. Charivnyj strumok: chytanka dlya 3 kl. chotyryrich. poch. Shk. [A magic stream: a reader for the 3rd grade of four year school], Kyiv, Forum Publ., 2000. 304 p.
3. Kostruba S. S., Ivato N. S., Zhovnir O. D. Chysta krynyca: chytanka dlya 4 kl. chotyryrich. poch. Shk. [A pure well: reader for 4th grade of four year school], Kyiv, Forum Publ., 2002. 351 p.
4. Pro zatverdzhennya Konceptsiyi nacionalno-patriotychnogo vuxovannya ditej i molodi. Nakaz MON Ukrainy vid 16.06.2015 № 641. [Elektron. Resurs]. [On Approval of the Concept of National and Patriotic Education of Children and Youth. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 16.06.2015 № 641]. Retrieved from: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4068>
5. Savchenko O. Ya. Literaturne chytannya: pidruchnyk dlya 2 klasu. [Literary reading: textbook for the 2nd grade], Kyiv, Osvita Publ., 2012. 160 p.
6. Skrypchenko N. F., Savchenko O. Ya. Chytanka: pidruchnyk dlya 2 kl. chotyryrich. poch. shk. 5-te vyd. [A reader: a textbook for the 2nd grade of four year school – 5th edition], Kyiv, Osvita Publ., 1993. 366 p.
7. Skrypchenko N. F., Savchenko O. Ya. Chytanka: pidruchnyk dlya 3 kl. chotyryrich. poch. shk. 5-te vyd. [A reader: a textbook for the 3rd grade of four year school – 5th edition], Kyiv, Osvita Publ., 1992. 368 p.
8. Skrypchenko N. F., Savchenko O. Ya., Voloshyna N. J. Chytanka: pidruchnyk dlya 4 kl. chotyryrich. poch. Shk. [A reader: a textbook for the 4th grade of four year school], Kyiv, Osvita Publ., 1993. 336 p.

Стаття надійшла в редакцію 11.02.2018 р.

УДК [004:373.3.011.31]:745/749(045)

DOI 10:25128/2415-3605.18.1.6

ГАЛИНА БУЧКІВСЬКА

ORCID 0000-0002-4836-8280

buchkivska1810@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Проаналізовано особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процесі художньо-трудової підготовки майбутніх учителів початкових класів. З'ясовано, що сучасні ІКТ, запроваджені в освітньому процесі вищої педагогічної школи, суттєво сприяють вирішенню актуальної проблеми – активізації творчої художньо-трудової підготовки майбутніх учителів початкових класів, яка передбачає, крім іншого, художньо-проектну діяльність в галузі декоративно-ужиткового мистецтва. Акцентовано увагу на ужитковій спрямованості об'єктів дизайну, що доводить його споріднений зв'язок з декоративно-ужитковим мистецтвом. Розкрито питання поширення дизайну в образотворчих і декоративних видах мистецтв, охарактеризовано його відгалуження – етнодизайн, арт-дизайн, ергодизайн. Підтверджено, що створення і використання системи мультимедіа забезпечує потужний інформаційний супровід процесу художньо-трудової підготовки студентів, сприяє активізації освітнього процесу завдяки чіткій структуризації і систематизації навчального матеріалу та розширенню способів його подання, забезпечує швидку та об'єктивну перевірку рівня засвоєння знань і вмінь, розширює можливості для організації самостійної художньо-проектної роботи вдома, сприяє вихованню у майбутніх учителів початкових класів потреби використання засобів ІКТ у повсякденному житті і майбутній педагогічній діяльності.

Ключові слова: педагогічна освіта, інформаційно-комунікаційні технології, народне декоративно-ужиткове мистецтво, дизайн, художньо-трудова підготовка, майбутній вчитель початкових класів.